

HECE AYLIK EDEBİYAT DERGİSİ YIL: 27 SAYI: 324 ARALIK 2023 ISSN 1301-210X

HECE

324

ARALIK 2023



İLLÜSTRASYON

Zeynep Hilal Özder / 5

EŞİK

İbrahim Demirci / Kim Kimi Ne Zaman Nerede Niçin Nasıl Sınır? / 6

ŞİİR

Hüseyin Atlansoy / Keçe / 10

Âtîf Bedir / Tanrın Kimdir İsrail? / 11

Mehmet Aycı / Melun / 13

Ayşe Çelikkaya / Filistin'de Son Salıncak / 16

Yunus Emre Altuntaş / Ey İsrail Nedir Elinden Gelen Rüzgâra Karşı? / 17

Mustafa Uçurum / İçindeki Dalgayı Susturamıyor Gazze / 19

ÇEVİRİ ŞİİR

Tahir Bekrî / Gazze'ye Selam / Türkçesi: İbrahim Demirci / 20

EDEBİYAT GÜNDEMİ

Özgür Filistin ve Yüce Halkına... / Hazırlayan: Zeynep Arslan / 21

YAZI

Mücahit Gültekin / Aksa Tufanı / 32

Neslihan Demirci / Bedeli Büyük Bir Küçük Ayrıntı / 36

SÖYLEŞİ

Selahattin Yusuf ile *Umudun Cöğre Yükselişi* / Konuşan: Ayşe Hicret Aydoğan / 39

DOSYA

Çağdaş Irak Türkmen Şiiri / Dosya Editörü: Mehmet Ömer Kazancı / 43

EŞYANIN FISILDADIĞI

Tuba Dere / Odalar ve Sofalar / 77

BAŞKA BAKIŞ

Mehmet Solak / Güncel Kiskacı / 81

YAZIYA NASIL VE NİÇİN BAŞLADINIZ?

Mihriban İnan / 85

YAKIN BAKIŞ

Perdedeki Öykü Üzerine Hatice Bildirici ile... / Konuşan: Rûveyda Durmaz Kılıç / 88
Öyküyü Zihninde Gör! Perdedeki Öykü / Ali Necip Erdoğan / 91

DENEME

Ahmet Melih Karağuz / Sisli Havada Sessiz Sinema / 94
G. Senem Kıcımın / Akıllı Düşünene Kadar / 98

BİR ROMAN HAKKINDA

Şeyma Sarı / Unutmak Hatırlamak ve Ölüm Üçgeninden Hikâyelerle Kurtulanların Hikâyesi / 100

ÇEVİRMENİN SESİ

Ökkeş Hengil ile Söyleşi / Konuşan: Zeynep Arslan / 104

AÇAÇ GÜNLÜĞÜ

İsmail Karakurt / İncirler Yuvarlanır Birbirine / 111

GEZİ

Şükriye Şen / Tokat'a Özür / 114

AHLAT GÜNLÜĞÜ

Kudret Ayşe Yılmaz / Bir Ahlat Efsanesi / 117

YAZI

Behçet Darğın / Sanatçının Evliliği / 120
Turan Kışlakçı / Muhammed İkbâl'in Filistin Topraklarında Yankı Bulan Sesi / 127

PORTRE

Mehmet Aycı / Adresi Kendi / 134

YAZI

Beyhan Keçeli / Kırılmaz Kabuklarıyla 'Öteki': İnsanlığımı Yitirirken / 135

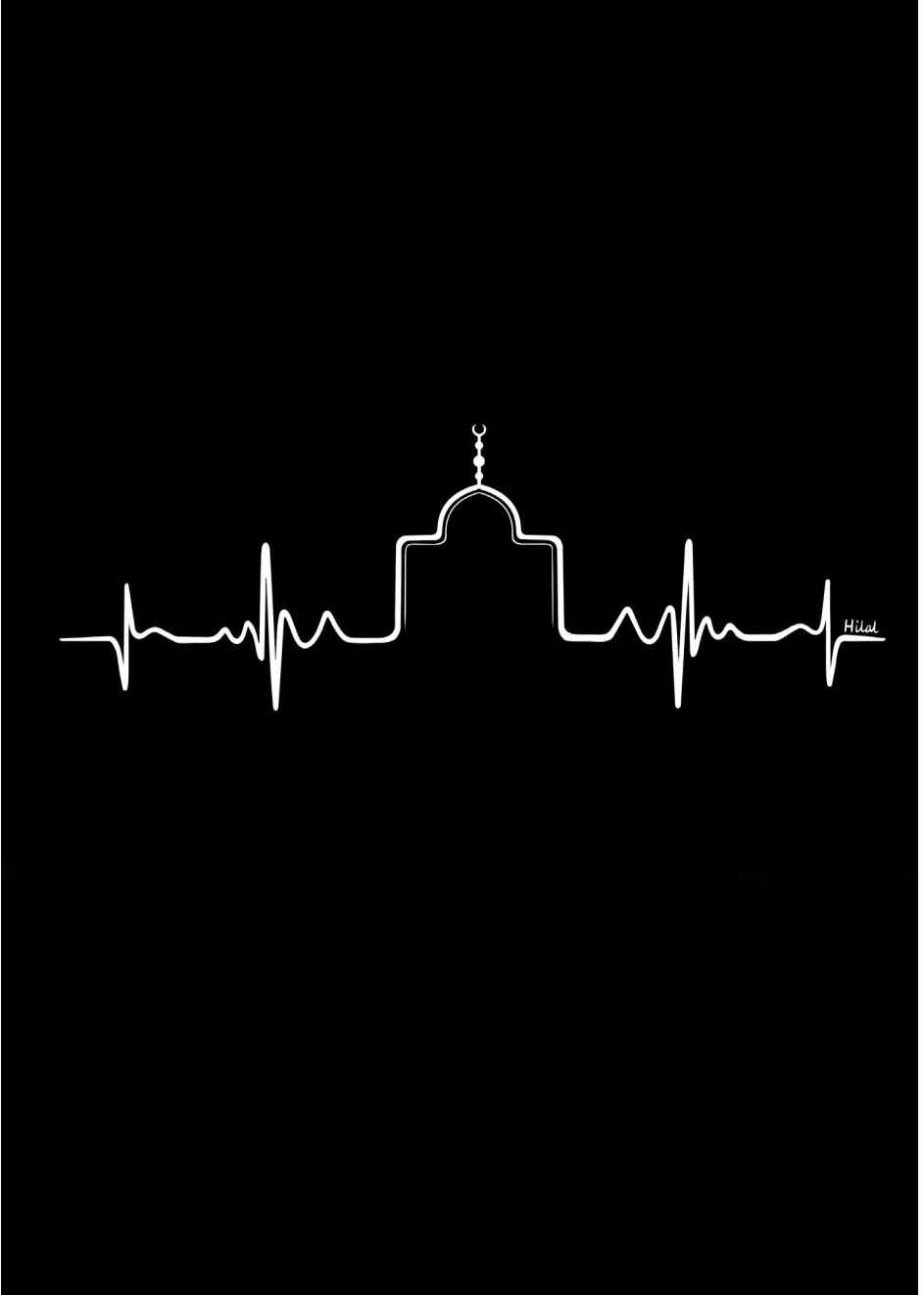
ÇEVİRİ BİYOGRAFİ

Hermann Schmidt / Ingeborg Bachmann / Çeviren: Belkis Kılıç / 138

YAZI

Mehmet Karataş / Yüzyıllık Yalnızlık / 140

Muhsin Duran / Recep Seyhan'ın Ardından Salıç Yetim Kaldı / 144



İllüstrasyon: Zeynep Hilal Özder



İbrahim Demirci

KİM KİMİ NE ZAMAN NEREDE NİÇİN NASIL SINAR?

En az altı unsur içeren bu soru çeşitli biçimlerde yanıtlanabilir.

Ben, sizi, şimdi, burada, hayata nasıl baktığınızı öğrenmek için, yukarıdaki soruyu sormak suretiyle sınamak istiyor olabilir miyim?

Evet, neden olmasın?

“Ben sınanmak istemiyorum!” diyebilirsiniz elbette. Fakat bu isteğinizin/isteksizliğinizin bir kıymetiharbiyesi olduğunu/olacağını sanmıyorum.

Akışkan sınamalarda olsun, düzenli sınavlarda olsun, sınavan ile sınanan yer de-ğiştirebilir; bir bakarsınız, sınavan sınanan oluvermiş, sınanan da sınavıcı.

Toplumsal ilişkilerde biçimleri, süreleri, ölçütleri ve sonuçları değişse de -nerede-yse kesintisiz olarak- sınama/sınanma süreçleri yaşanmaktadır.

Sınama/sınanma süreçleri, doğanın işleyişinde de yürürlüktedir: su ile ateş, hava ile toprak birbirlerini sınavıp durdukları gibi su suyu, ateş ateşi, hava havayı, toprak toprağı sınar. Kayalar toprağa dönüşür, esinti fırtınaya.

Fareyi küçümseyen aslan, farenin kemendi kemirmesi sayesinde avcılarının tuzağından kurtulur. Güvendiğin dağlara kar yağar, ummadığın taş baş yarar. Evdeki hesap çarşıya uymaz. Dimyat’a pirince gidilirken evdeki bulgurdan olunur. Şu olur bu olur, her şey olur amma zulüm payidar olmaz, zulm ile âbâd olunmaz. Haddin hududun aşıldığı ve aşındığı yerde haktan hukuktan eser kalmaz.

Hadlerin ve hakların bilinmesi ve korunması yolunda çaba gösteren ve tüm insanlığa kılavuz olma mazhariyetine eren Mevlânâ Celâleddin Rûmî’yi 750. Vuslat Yılında hürmet ve rahmetle anarken, onun ölümsüz eseri *Mesnevi*’den sınamaya ilişkin bazı beyitleri (353-387) paylaşmak istedim:

Bir inkârcının Ali’ye -selam üzerine olsun- “Allah’ın koruyuculuğuna inanıyorsan kendini bu köşkün üzerinden at” demesi ve Müminlerin Emiri’nin ona cevap vermesi

Allah’ı tazimden gafil bir münkir
Bir gün Murtaza’ya gelip şöyle der:

Tut ki yüksek bir köşkün damındasın
Ey akıllı, Hak korur mu sanırsın

Dedi, evet, O'dur *hafiz* ve *gani*
Bizi ta meniden, bebekten beri

Dedi, kendini damdan at öyleyse
İtimat et Hakk'ın hıfzetmesine

Ta ki imanından olayım emin
Delilli, güzel inancından senin

Sonra Emîr ona dedi, sus, git de
Canın rehin olmasın bu cüretle

Hiç olur mu kulun Allah'a karşı
Bela arayıp sınamaya kalkması

Kul nasıl kalkar Hakk'ı sınamaya
Fodullukla, behey sersem budala

[360] Sınamak, ancak Allah'a yaraşır
O, her an kulları sınamaktadır

O aşikâr gösterir bizi, bize
İçimizde nasıl inanç var diye

Hiç Âdem, Hakk'a der mi, seni ben
Sınadım şöyle suç, hata ederken

Şahım, görmek istedim tam hilmini
Ah, buna kimin olur ki mecali

Senin aklın, şaşırılmış ki o kadar
Senin özü'n, kabahatinden beter

O'dur göğün çatısını yükselten
Ne bilirsin O'nu sınamayı sen

Sen ki hayrı, şerri bilmezsin daha
İlk kendini, sonra gayriyi sına

Ey filan, kendini sınıyınca sen
Başkalarını sınımazsın zaten

Şeker parçası olduğunu bilince
Anlarsın, aitsin şeker evine

Öyleyse sen, sınımaksızın bil ki
Hak, şekerciye boşa yollamaz seni

Yine sınımadan bil, Şah, ilmiyle
Baş isen göndermez en arka yere

Akıllı, hiç atar mı eşsiz inci
Pislik dolu bir helaya, değil mi

Nitekim haberdar bir bilge asla
Buğday göndermez saman ambarına

Önder ve rehber olan şeyhi eğer
Bir mürit sınımışsa o, eşektir

Din yolunda onu sınısan bile
Sınımış olursun sen kendini de

Cüret ve cehlin, olur üryan açık
Bu teftişle o, hiç olur mu çıplak

A yiğit, zerre, gelip tartsa dağı
Dağ yüzünden parçalanır tartısı

Kendi kıyasından yapar bir tartı
Tartmaya kalkar Hakk'ın adamını

O sığmayınca akıl tartısına
Aklın tartısını kırar sonunda

Bil ki imtihan, tasarruftur onda
Böyle bir şaha tasarrufa kalkma

Böyle ressam üstünde; resimlerin
Ne tasarrufu olur sınav için

Bir sınama bilse ve görse bile
Ressam değil mi bunu resmeden de

Resmettiği bu suret ne pahada
O'nun ilmindeki suretler yanında

Sana gelince sınama duygusu
Kötü baht gelip vurdu bil boynunu

Böyle bir vesveseyi gördüğünde
Hemen Allah'a dön, kapan secdeye

Gözyaşıyla ıslat secde yerini
De ki Rabb'im, bu zandan kurtar beni

Senin amacın, sınamak oldu mu
Din mescidinin dolar keçiboynuzu*

(Mesnevi II, Haz. Hicabi Kırlangıç, s. 1209-1212, Hece Y., 2017)

* Keçi boynuzu (harnup) biten bahçenin harap olacağı yönündeki eski bir inanışa gönderme yapılmaktadır.



Hüseyin Atlansoy

KEÇE

hani hüsvrev hani ferhad şimdi terkedilmiş bir şirin filistin
saçları için için yanan bir duman hani tedbiri aşk elçisinin
hani davranması kiriş tutmaz ok gibi hızla akması yayından
say ki âdem çıkmamış cennetten havvadan bir iz şirin filistin
hani hayret hani ismet hani ateş denizinden erimeyen fitil

keçe üstüne keçe mumyalanmayı bile kabul etmez et ve kemik
'nerde bir isa nefes gelse diriltse' bir can yetmez en az üç kez
hızlı iletişimli şan para ve kadınlı sıtkı sıyrık yoksuz üç kere bu cesedi
en az üç kez diriltse önce nefesimizi belki bu zillet terkederek içimizi
kahvenizi nasıl alırdınız sahi azrail ilişmez almaya ne canınız ne yok ciğerinizi

şimdi boşluk zamanı - uyurgezer bir insanlık dedi elon musk - kapitalist
cumhuriyetçilerin yeni maskesi beri yanda uyarın demokrat ateleri
tanrı kıyamet desin diyorlar varmış gibi hızırları aşılari iğneleri
izin çıkmamış olabilir vakit tam olgunlaşmamış korku ilik gibi
erimemiş olabilir bekletiliyor hızır - hele bir gelsin hele ki ölüversin
siz asıl o zaman görün ne demekmiş kıyameti - bizi kayırmayın aşılıyız
farzet bitti sayalım şimdi insanlığın öğle arası - kaçta açılacakmış kapı sahi

kek içinde patlayan bitter oranı yüzde yüz acı bu mu dediniz - ha evet
ekran işlemcisinden geçmiş bu zulmü dillendiremez olsa şimdi galib şeyhimiz
pastane devirleri de geçti deniz de uzak kıyameti nerde bekleyeceğiz
sahi ne alırdınız derrida ufukların kaynaşması felsefi miryokefalon
yoksullarınız da gitti kaldınız bireye ulaşmış -ne şeref - atomize aile
ne diyelim iklim de değışti greta da bir şey olmaz - sahi filistin

boynumuza taktığımız şirin bir şey mi - şey mi şey mi şey mi şey

27 Ekim 2023

Âtîf Bedir

TANRIN KİMDİR İSRAİL?

I

senin için yeis yok artık gazze
yüzünde soylu ve yalnız bir dağ duruşu
başında boranlar, tipiler, kasırgalar
döner durur demirden yırtıcı kuşlar
dört bir yanına uzanmış pençeleriyle
etinden birer parça kapma yarışındalar
yüzünde soylu ve yalnız bir dağ duruşu
ruhunda bir selahaddin direnci
senin için yeis yok artık gazze

biz tanığız yankısızlığa ve sessizliğe
sözün yüzümüze çarpa çarpa düşüşüne
tanığız bir dize yazmanın utancına
kendi hâline ağlasın şairler, yazarlar
tüm anlatıların kahramanı sensin
önünde saygıyla eğilmeli insanlık
senin için yeis yok artık gazze

biz burada taşlaşmış bir kalp olarak
kana susayanlar nasılsa bizden uzakta der
hayat ırmağında cesetlerimizi sürükleriz
biz, yani çocuklarına sarılanlar
grip salgınlarında market yağmalayanlar
borsacılar, emlakçılar, yorumcular, kara siyasa
bizim yerimize de can verirsin nasılsa
senin için yeis yok artık Gazze

II

dağ dediğin tur-i sina gibi olmalı
tecellisinde O'nun, yanmalı sonsuz bir aşk ile
inanmış dediğin arkasında elçinin yürümeli denizlere
insanlığın kalbine inen ilk ve son mesajın ateşiyle
bir dağ tutuşurken sensin yolunu kaybeden
kendine tapılacak yeni tanrılar yontan
söyle, şimdi taptığın tanrın kimdir israil

yeryüzünün metastaz yapmış kanserisin
son evresindesin kötücül hastalığın
kanlı hücreler ruhunu da sarmış
son nefesinde insanlığı da sürüklersin yanında
inancın, kitabın, geçmişin mi söyler saldırmayı
uçakla tankla topla fosforla füzeyle
söyle, sana bunu emreden tanrın kimdir israil

hep mi böyle olur, tarih hep mi tekrarlar kendini
bozgunculuk çıkardıkça sürülürsün oradan oraya
kök salacağın bir yurt yoktur sana yeryüzünde
buralardan da gitme vaktin çoktan geldi
sinemada, edebiyatta, sanatta büyük bir yalansın
rafları süsleyen markalarından kan damlar
bir toprağın, yurdun, vatanın olamaz gasp ederek
söyle, sana bunu vadeden tanrın kimdir israil

kadim toprakların acılı tarihine
her gün yeni bir vahşet eklersin
kıyarsın insanoğlunun en masum yanına
yusuf yüzlü, davut sesli, musa bakışlılara
elbet soracaktır hesabını bunca zulmün
karıncaya gülümseyen süleyman'ın tanrısı
söyle, senin çocuklarının tanrısı kimdir israil

27 Ekim 2023, 01.00

Mehmet Aycı

MELUN

- İsraililer tarafından yetmiş beş yıldır dini taassupla, faşistçe, fanatikçe
öldürülen Filistinli bebeklere ve kadınlara,
- Yaşar Kutluay'a,
- Ezra Pound'a,
- Gazze'de bilinçli olarak önce tecrit edilip sonra üzerine bomba yağdırılan
yüzbinlerce masum sivile-

I

Elif Ye Mim

Aldığın her can için çentik attım kalbime
Yıktığın her ev için acıdan bir kulübe
Ruhumda alev topu söndürdüğün her ocak
Sussam taş kesilecek yüzümde kırlangıçlar
Sussam sevindireceğim senin şeytanlarını
Sussam çürüyüp gidecek ırmağı öpen yosun
Sussam yakamdan tutacak öldürdüğün bebekler
Sussam boğacak beni kadınların ağrısı
Sussam kuyular çekecek kelimelerimi
Sussam kahrolacağım ve dilim tutulacak
Andolsun seni yazmayı nasip eden kaleme
Seni tanıyan, tanıtan, telin eden Tanrı'ya
Sonsuz kere hamd olsun.

Seni her yerde tanırım kaosta, karanlıkta
Her kaçışta tanırım ilk sürgünden bu yana
Mesih'in acısından, yere sızan kanından
Toprağı çoraklaştıran, közü azgınlaştıran
Örümceğe zehir veren tıynetinden tanırım
Çok dilli alaycılığından ve çipil eşkâlden
Seni yürüyüşünden, eğilmenden, kalkmandan
Kirinden ve kibrinden, omurgasızlığından
Düzmece seçkinliğinden, duvarda ağlamandan
Adlara kodladığın kaçıklığından
Seni her an her saniye ve her asır tanırım
Çünkü sen lanetlisin...

Seni zor zamanlarda koruyan bendim
Elimin erdiğince, gücümün yettiğince
Ulaşıp sardım senin yaralarını
Sana evimi açtım, pınarımdan su verdim
Ekmeğimi bölüştüm aç kaldığında
Yatacak yer, yapacak iş, pişecek aş gösterdim
İspanya karanlığından İstanbul mavisine
Araladım hayatına kapanan kapıları
Seni ben gönendirdim...

Ülkemde özgür dolaştın yüzyıllar boyu
Yediğine, içtiğine, işine karışmadım
Ayinine, âdetine, giysine karışmadım
Kutsal bildim kitabını, tapınaklarını
Kutsal bildim hayatını, kutsal bildiklerini
Ben nasıl yaşamışsam
Benden rahat yaşadın.

O kadar uzak değil, daha dün
Yakanda uğursuzluk, yakanda damga
Her işten kovulurken, her evden, her çarşıdan
Dostların, dindaşların bile kusarken seni
Avrupa bir irin gibi sıkarken varlığını
Seni ben karşıladım, konuk ettim evime
Ne yiyip içiyorsam önüne
Aynı sofrayı serdim...

Ad verdim çocuklarıma Yakup, İbrahim
Ad verdim çocuklarıma Musa, Elyesa
Ad verdim çocuklarıma İshak, Süleyman
Ad verdim çocuklarıma Harun ve Eyüp
Ad verdim çocuklarıma Davut ve Yusuf
Ad verdim çocuklarıma Süleyman diye
Senin Peygamberlerini yaşatan bendim
Ehl-i kitap diyerek ve emanet görerek
Herkes seni sürerken dünyanın ötesine
Yeraltına sürerken,
Kovulmuşluk acısını unutturdum yıllarca
Aramadın saklanmaya ağaçta kovuk
Çölde kuyu aramadın kayada mağara
Sana konutlar yaptım kendi bahçeme
Kalmaya yer gösterdim...

Ben Tevrat'a inanırım sen güce inanırsın
Ben Zebur'a inanırım sen güce inanırsın
Ben İncil'e inanırım sen güce inanırsın
Ben Kuran'a inanırım sen güce inanırsın
Meleklerle, elçilere ve kıyamet gününe
Ve Allah'a her şeyin Allah'tan geldiğine
Hiçbirine inanmazsın, yalnız kandırmak için
Sözü iki yüzlü kılar inanır görünürsün
Tahrif senin işindir ve nesilleri bozmak
Çünkü sen lanetlisin...

Üç bin beş yüz yıl önce
Hani bir kâhin demişti tahtını salları diye
Titremiştii Firavun ve o yıl doğan, senin
Bütün oğullarını -elbette Musa hariç-
Acımadan öldürtmüştü katil çarıtlarına,
Katil askerlerine, katil polislerine
Şimdi sen o katillere dönüştün, 80 yıldır
Her yaştan Filistinliyi Firavun kafasıyla
Her şekilde öldürmeyi vazife biliyorsun
Korkuyorsun içlerinden birisi Musa olur
Tahtımı salları diye
Çünkü sen lanetlisin...

Buzağı ayartır seni, buzağı altın
Buzağı ayartır seni, buzağı çöl yalımı
Buzağı ayartır seni, buzağı yalan
Buzağı ayartır seni buzağı faiz
Buzağı ayartır seni kuru gürlütü
Buzağı ayartır seni buzağı lanet
Buzağı bombaların mermilerin kılıcın
Buzağı demir kubben yedi kollu şamdanın
Buzağı tepelere yüklediğın anlamın
Süleyman'ın mührü bile davacı senden
Çünkü sen lanetlisin...

Ayşe Çelikkaya

FİLİSTİN'DE SON SALINCAK

Tüm kuyular kendi Yusuf'unu bekler
Ruhunu inciten bilmeyi boş ver!
Bebeklere ve taşlara sorulduğunda
"Neye tanıklık ettin" diye
Bilal'in sesi yükselsin! Yerde bir insanlık selası.
Her şeyi bilmek isteyen bildiğini neresinde taşısın?
İnsanı insandan gizleyeni hatırla
İki gülüş arasına saklanan gözyaşını
Dünyanın verdiği mühletin dünyanın ömründen kısalığına.

bir bomba bir anda bir hainliği vursa
vursa gözlerin sessizliğini ve çığırkanlığını dilin
çocukların gülüşünde patlamazdı belki
sabah koridorda koşacakları okul!

Bıçağına selam veren İsmail'di
Olmasaydı İsmail bağışlanır mıydı koç insana?
Sırrını sevdin, alıp sahiplendin düşünmeden hiç
Sahiplendin dağın taşın eliyle ittiğini
Her şey olmak istedin, olmayı nerende taşıydın?
Gazze! Zeytin dalında asılı portakal çiçeği
Eyüp'ün kabuklarında yara!

oğlunun kirpiklerinden düşer bir anne
düşer çocukken son kez baktığı dünya
filistin'de son salıncak düşer!
kanayan duaya son pansuman ölmek
hepsi bu kadar
gök dolu kan gök dolu kanatlı bebek!
timsahlara gündem şimdi gözyaşın ve duvar
enkaz sandığın şehir dipdiri bir sahra
vurdukça başını doğdu bir anne dirildi bir bebek açtı gözlerini dünya
uyandı uykusu çok olan merhamet
vur başını vur başını!